

**Opinia Komitetu Regionów w sprawie pakietu nt. rozszerzenia 2005/ELAR/001 oraz w sprawie komunikatu Komisji: „Bałkany Zachodnie na drodze do UE: umacnianie stabilności i dobrobytu”**

(2007/C 51/03)

KOMITET REGIONÓW,

**uwzględniając** komunikat Komisji: „Bałkany Zachodnie na drodze do UE: umacnianie stabilności i dobrobytu” (COM(2006) 27 wersja ostateczna),

**uwzględniając** decyzję Komisji Europejskiej z dnia 27 stycznia 2006 r. o zasięgnięciu opinii Komitetu w tej sprawie zgodnie z art. 265 ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską,

**uwzględniając** decyzję swego Przewodniczącego z 28 lutego 2006 r. o powierzeniu Komisji ds. Stosunków Zewnętrznych i Współpracy Zdecentralizowanej przygotowania opinii na temat strategii Komisji Europejskiej w sprawie postępów w ramach procesu rozszerzenia,

**uwzględniając** Pakiet w sprawie rozszerzenia 2005 (2005/ELAR/001),

**uwzględniając** swoją opinię w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Rady dotyczącej zasad, priorytetów i warunków zawartych w partnerstwie europejskim z Chorwacją, według której należy skoncentrować się na państwach biorących udział w procesie stabilizacji i stowarzyszenia: Albanii, Bośni i Hercegowinie, Byłej Jugosłowiańskiej Republice Macedonii oraz Serbii i Czarnogórze wraz z Kosowem — z wyłączeniem Chorwacji (CdR 499/2004 fin),

**uwzględniając** swoją opinię w sprawie roli władz lokalnych i regionalnych UE w procesie demokratyzacji na Bałkanach Zachodnich (CdR 101/2003 fin) <sup>(1)</sup>,

**uwzględniając** swoją opinię w sprawie komunikatu Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: „Dialog na temat społeczeństwa obywatelskiego między UE a krajami kandydującymi” (CdR 50/2006 rev 1),

**uwzględniając** wspólną deklarację dla prasy UE/Bałkany Zachodnie ministrów spraw zagranicznych państw członkowskich UE, państw przystępujących, państw kandydujących i potencjalnych kandydatów do przystąpienia pochodzących z Bałkanów Zachodnich, które odbyło się w Salzburgu 11 marca 2006 r. i w którym została potwierdzona europejska perspektywa postrzegania państw Bałkanów Zachodnich, a członkostwo w Unii Europejskiej zostało zatwierdzone, zgodnie z wynikami szczytu UE w Salonikach w 2003 r., jako ostateczny cel,

**uwzględniając** „Pakt stabilizacyjny dla Europy Południowo-Wschodniej” utworzony przez Komisję Europejską i 40 krajów i organizacji partnerskich 10 czerwca 1999 r. jako instrument służący zapobieganiu konfliktom i odbudowie Bałkanów,

**uwzględniając** rezolucję Parlamentu Europejskiego z dnia 16 marca 2006 r. <sup>(2)</sup> w sprawie dokumentu strategicznego Komisji w sprawie rozszerzenia,

**uwzględniając** wnioski końcowe z konferencji „Rola władz lokalnych i regionalnych Unii Europejskiej w umacnianiu demokracji na Bałkanach Zachodnich”, Prisztina, 22 czerwca 2005 r. CdR 145/2005,

**uwzględniając** wnioski końcowe z konferencji Komisji ds. Konstytucyjnych i Sprawowania Rządów w Europie „Wkład władz lokalnych i regionalnych w ochronę mniejszości i politykę walki z dyskryminacją”, która odbyła się 17 marca 2006 r. w Wiedniu (Austria),

**uwzględniając** Europejską kartę małych przedsiębiorstw oraz sprawozdanie w sprawie wdrażania Europejskiej karty małych i średnich przedsiębiorstw w Mołdawii i krajach zachodniobałkańskich, SEC 2006 (283),

**uwzględniając** projekt opinii (CdR 115/2006 rev. 1) przyjęty dnia 22 czerwca 2006 r. przez Komisję ds. Stosunków Zewnętrznych i Współpracy Zdecentralizowanej (sprawozdawca: Franz Schausberger, AT/EPP),

<sup>(1)</sup> Dz.U. C 73 z 23.3.2004, s. 1

<sup>(2)</sup> Raport Broka, A6-0025/2006

a także mając na uwadze, co następuje:

Komitet Regionów poświęcił już jedną opinię wyłącznie Chorwacji. Zatem niniejsza opinia skupi się na pozostałych państwach należących do Bałkanów Zachodnich, tj. Albanii, Bośni i Hercegowinie, Czarnogórze, Byłej Jugosłowiańskiej Republice Macedonii oraz Serbii wraz z Kosowem,

**jednomyślnie przyjął na 66. sesji plenarnej w dniach 11-12 października 2006 r. (posiedzenie z dnia 11 października) następującą opinię:**

## 1. Stanowisko Komitetu Regionów

### 1.1 Uwagi ogólne

Komitet Regionów

1.1.1 **uważa** dalszy rozwój Bałkanów za wspólny europejski projekt pokojowy w pełni odpowiadający ideom przyświecającym ustanowieniu Wspólnot oraz **podkreśla**, że Bałkany Zachodnie, jako integralna część rodziny europejskiej, powinny — za sprawą swoich własnych wysiłków oraz ze wsparciem Unii Europejskiej — na zawsze stać się strefą pokoju, wolności, bezpieczeństwa oraz dobrobytu;

1.1.2 **uważa**, że **uporanie** się z przeszłością jest punktem wyjścia do pojednania między krajami, narodami i grupami etnicznymi Bałkanów Zachodnich; w związku z tym **podkreśla**, że zainteresowane państwa są zobowiązane do pełnej współpracy z Międzynarodowym Trybunałem Karnym dla byłej Jugosławii (ICTY);

1.1.3 **podkreśla**, że członkostwo w Unii Europejskiej obejmuje nie tylko jednolity rynek i swobodny przepływ osób, ale także podzielane przez narody Unii Europejskiej wartości poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości;

1.1.4 **z zadowoleniem zauważa** postępy w zakresie reform politycznych i gospodarczych, będące wynikiem otwarcia europejskich perspektyw dla krajów Bałkanów Zachodnich w 2003 roku w Salonikach oraz **potwierdza**, że społeczność europejska poczuwa się do odpowiedzialności za te kraje;

1.1.5 **przyjmuje z zadowoleniem fakt**, że sprawy państw Bałkanów Zachodnich są omawiane, zarówno we **wszystkich** radach ministrów, jak również w Radzie (zagadnienia ogólne) i że wyniki zostaną zebrane w czerwcu 2006 r.;

1.1.6 **z zadowoleniem odnosi się** do negocjacji w sprawie układów o stabilizacji i stowarzyszeniu (USS) z Serbią i Czarnogórą oraz Bośnią i Hercegowiną;

1.1.7 **wyraża nadzieję**, że negocjacje w sprawie układu o stabilizacji i współpracy (USS) z Serbią będą niezwłocznie wznowione, kiedy tylko ze strony serbskich partnerów negocjacyjnych zostanie znów spełniony warunek ku temu;

1.1.8 **z zadowoleniem przyjmuje** otwarcie negocjacji w sprawie układu o stabilizacji i współpracy z Czarnogórą w dniu 26 września 2006 r.;

1.1.9 **zwraca uwagę na fakt**, że państwa Bałkanów Zachodnich są bardzo zróżnicowane pod względem struktury i tradycji,

a częściowo również na poziomie regionalnym i lokalnym; również poziom ich rozwoju jest znacznie zróżnicowany, co trzeba w należnym stopniu wziąć pod uwagę w procesie transformacji, stabilizacji i demokracji.

1.1.10 **uznaje** program roboczy Chorwacji jako kraju przewodniczącego w procesie współpracy w Europie Południowo-Wschodniej (SEECP) na okres od maja 2006 r. do maja 2007 r., którego powodzenie ostatecznie zależy od konstruktywnej współpracy państw Bałkanów Zachodnich i który jest ważnym krokiem w realizacji europejskiej perspektywy dla tego regionu.

### 1.2 Zasadnicze perspektywy rozszerzenia

1.2.1 **podkreśla** istniejącą perspektywę europejską dla państw Bałkanów Zachodnich, której ostatecznym celem jest członkostwo w Unii Europejskiej; dlatego też obecna debata o zasadniczych perspektywach rozszerzenia nie odnosi się do Bałkanów Zachodnich. Tempo rozszerzenia musi uwzględniać zdolność absorpcyjną Unii;

1.2.2 **dostrzega** znaczenie, bogactwo i wartość, jakie Bałkany Zachodnie, poszczególne państwa i narody, wniosą do Unii Europejskiej jako całości;

1.2.3 **ponownie wyraża swe przekonanie**, że konieczne jest prowadzenie debaty dotyczącej podstawowych celów oraz granic Unii Europejskiej, włącznie z możliwymi formami współpracy z krajami sąsiednimi (np. polityka sąsiedztwa czy też uprzywilejowane partnerstwa). Oznacza to, że państwa, przed którymi — jak dotąd — nie otworzyły się perspektywy członkostwa, otrzymują propozycje wyraźnie określonych europejskich stosunków na płaszczyźnie gospodarczej, politycznej i strategicznej. Stanowi to część strategii przekazywania tym państwom zachęcających sygnałów, która to strategia zakłada ich stopniowe zintegrowanie ze strukturą polityczną i gospodarczą Europy;

1.2.4 **popiera wystosowanie** przez Parlament Europejski wniosku do Komisji o przedłożenie do 31 grudnia 2006 r. sprawozdania dotyczącego zdolności absorpcji przy uwzględnieniu charakteru i obszaru geograficznego Unii Europejskiej oraz **deklaruje gotowość** wniesienia wkładu w opracowanie na ten temat sprawozdania z inicjatywy własnej Parlamentu Europejskiego;

1.2.5 **podkreśla znaczenie**, jakie ma akceptacja społeczeństwa dla procesu rozszerzenia zarówno w państwie kandydującym, jak i w obecnych państwach członkowskich; niemniej podkreśla, że nie powinno to stanowić dodatkowego kryterium przystąpienia do Unii.

## 2. Zalecenia Komitetu Regionów

### Komitet Regionów

#### 2.1 *Stabilna demokracja na poziomie lokalnym i regionalnym: pluralizm w społeczeństwie*

2.1.1 **podkreśla**, że kluczem do trwałej stabilności jest stworzenie demokratycznie umocowanych i wyposażonych w niezbędne środki finansowe instytucji politycznych oraz powołanie do życia sprawnych władz na poziomie lokalnym i regionalnym, gdyż zapewniają one stosowanie zasad pomocniczości, demokracji oddolnej i partnerstwa oraz poszanowanie podstawowych wolności obywateli;

2.1.2 **podkreśla**, że układy o stabilizacji i współpracy, przygotowujące do przyszłego członkostwa w UE, mogą przynieść trwałe rezultaty jedynie przy silnym zaangażowaniu władz regionalnych i lokalnych;

2.1.3 **zaleca** państwom Bałkanów Zachodnich podpisanie lub ratyfikowanie<sup>(3)</sup> Europejskiej konwencji ramowej o współpracy transgranicznej, Europejskiej karty języków regionalnych i języków mniejszości oraz Europejskiej karty samorządu lokalnego oraz zapewnienie odpowiedniego zastosowania ich postanowień; to ostatnie dotyczy również Konwencji ramowej o ochronie mniejszości narodowych;

2.1.4 **wzywa państwa** Bałkanów Zachodnich do wypełnienia zobowiązań, jakich podjęły się na regionalnej konferencji ministrów Europy Południowo-Wschodniej w sprawie skutecznego demokratycznego sprawowania rządów na szczeblu lokalnym i regionalnym (Zagrzeb, 24-25 października 2004 r.) i do przygotowania się do kolejnej konferencji, która ma się odbyć w Skopje („Była Jugosłowiańska Republika Macedonii”) w dniach 8-9 listopada 2006 r. pod auspicjami paktu stabilizacyjnego dla Europy Południowo-Wschodniej i Rady Europy;

2.1.5 **wzywa** państwa Bałkanów Zachodnich do wzmocnienia władz poniżej szczebla krajowego w sensie zasady pomocniczości, stworzenia niezbędnych do tego ram prawnych oraz oddania do dyspozycji regionów i władz lokalnych środków niezbędnych do sprawowania przez nie zwierzchnictwa (w rozszerzonym zakresie);

2.1.6 **wzywa** rząd i stowarzyszenia regionów i władz lokalnych w rejonie Bałkanów Zachodnich do wspólnych działań i podjęcia inicjatyw i programów w zakresie zwiększania zdolności — jest to niezbędne do skutecznego wypełniania zadań regionów i władz lokalnych; **przyjmuje z zadowoleniem** inicjatywę Rady Europy w sprawie ustanowienia Centrum ds. Reform Samorządów Lokalnych i **wzywa** Komisję do wzięcia pod uwagę nawiązania partnerstwa z tym Centrum w celu skutecznego wdrażania programów pomocowych;

2.1.7 **zachęca** do umożliwiania i wspierania udziału wszystkich grup ludności, szczególnie zaś mniejszości, w życiu publicznym, we wszystkich organach politycznych i strukturach administracyjnych oraz przedsiębiorstwach publicznych oraz do

zintensyfikowania dialogu między społecznościami, szczególnie na obszarach zamieszkałych przez ludność mieszaną, co wymaga opracowania i wdrożenia średniookresowych planów strategicznych;

2.1.8 **zaleca** skorzystanie z doświadczenia państw członkowskich w zakresie ich polityki poszanowania praw człowieka oraz ochrony praw mniejszości; jedynie polityka i przepisy przewidujące działanie na niewielką skalę, zaakceptowane przez ludność i przez nią realizowane, mogą zapewnić długoterminową stabilność;

2.1.9 w procesie przystąpienia do UE **dostrzega** istotny bodziec do zaakceptowania wspólnego życia obok siebie różnych grup ludności; **wskazuje** na fakt, że rozwiązywanie problemów związanych z grupami ludności wymaga indywidualnego podejścia w każdym wypadku ze względu na skomplikowaną sytuację prawną i zróżnicowaną strukturę zamieszkania;

2.1.10 dla zrównoważonego wykorzystania środków z Unii Europejskiej **uważa za nieodzowne** włączenie regionów, władz lokalnych i ich stowarzyszeń przedstawicielskich w krajach Bałkanów Zachodnich w proces opracowywania i wdrażania programów wspólnotowych oraz przekazanie im (współ)odpowiedzialności zgodnie z ich możliwościami administracyjnymi; **zwraca uwagę** na wyasygnowane przez Unię w latach 2000-2006 środki finansowe w wysokości ok. 5,4 miliarda euro, mające służyć wspieraniu reform politycznych i gospodarczych; **podkreśla** istotną wagę kontynuowania wsparcia finansowego w celu umacniania i dalszego trwania partnerstw w działaniach poświęconych tworzeniu zdolności przede wszystkim poprzez instrument pomocy przedakcesyjnej, a w nadchodzącym okresie finansowania 2007-2013 **oczekuje** ponownie odpowiedniego dofinansowania dla Bałkanów Zachodnich;

2.1.11 **opowiada się za** wspieraniem dialogu przedstawicieli władz regionalnych i lokalnych na Bałkanach Zachodnich z Komitetem Regionów; **potwierdza** swą gotowość wniesienia konkretnego wkładu — np. poprzez wspólne komisje konsultacyjne — w tworzenie instytucji i wzmacnianie możliwości administracyjnych krajowych związków władz regionalnych i lokalnych; **uważa**, że należy spełniać prośby regionów i władz lokalnych Bałkanów Zachodnich o informacje z zakresu praktyki administracyjnej, doradztwa w kwestiach politycznych oraz pomocy technicznej;

2.1.12 **wzywa do zaangażowania** Komitetu Regionów, regionów państw członkowskich oraz instytucji oświatowych<sup>(4)</sup> i europejskich organizacji regionalnych, jak np. Stowarzyszenia Europejskich Regionów Przygranicznych, posiadających odpowiednie doświadczenie w stworzenie Wyższej Szkoły Reformy Administracji Publicznej, działającej w skali regionu (COM 2006/27, str. 13); **zaleca** szkolenia w dziedzinach: „decentralizacja i regionalizacja”, „tworzenie administracji regionalnej i lokalnej oraz zarządzanie nią”, „międzyregionalna współpraca transgraniczna” czy „zarządzanie różnorodnością (diversity management)”;

<sup>(3)</sup> Przegląd stanu ratyfikacji dostępny jest na stronie internetowej Biura Traktatów Rady Europy: <http://conventions.coe.int>

<sup>(4)</sup> Patrz np. kursy szkoleniowe w centrum doskonałości w Europie południowo-wschodniej na uniwersytecie w Grazu (Master in South European Law and European Integration), oraz na uniwersytetach w Trydencie, Ratyzbnie, Budapeszcie oraz Lublanie (Joint European Master in Comparative Local Development), w Akademii Europejskiej w Bolzano, uniwersytecie w Grazu oraz EIPA (Master in European Integration and Regionalism), jak również studia podyplomowe „European Integration” na uniwersytetach w Belgradzie, Nisie i Nowym Sadzie z uczestnictwem uniwersytetów w Como, we Frankfurcie nad Odrą w Gorycji, w Mariborze i Salzburgu (Tempus\_CD\_JEP-190104-2004)

2.1.13 **z zadowoleniem przyjmuje** rezultaty regionalnego okrągłego stołu, który odbył się 30 maja 2006 r. w Belgradzie w ramach paktu stabilności. Jego uczestnicy uzgodnili, że przyjmą na siebie odpowiedzialność za nową formę współpracy regionalnej; **deklaruje** swoją gotowość do uczestnictwa w regionalnych radach kooperacji (RCC), które w 2008 r. zastąpią pakt stabilności i do dzielenia się swym doświadczeniem na szczeblu regionalnym i lokalnym;

## 2.2 Współpraca regionalna i transgraniczna

2.2.1 **uważa** transgraniczną współpracę regionów i władz lokalnych na Bałkanach Zachodnich w dziedzinie polityki, kultury, spraw społecznych i gospodarki nie tylko za bodziec do stymulowania lokalnej i krajowej gospodarki, lecz jako konkretny sposób przyczyniania się do wzajemnego zrozumienia i zaufania w regionie i pomocy w unikaniu konfliktów na tle etnicznym;

2.2.2 **wzywa** władze regionalne i lokalne w Unii Europejskiej do dzielenia się konkretnymi doświadczeniami z politykami regionalnymi i lokalnymi i administracjami w państwach Bałkanów Zachodnich w ramach projektów bliźniaczych (twinningowych) <sup>(5)</sup>, programów wymiany i seminariów; również doświadczenia władz regionalnych i lokalnych w państwach, które przystąpiły do UE w 2004 r., są szczególnie pouczające; **wzywa** Komisję, aby informacje na temat istniejących projektów bliźniaczych były rozpowszechniane poprzez krajowe punkty kontaktowe szczególnie wśród władz regionalnych i lokalnych w państwach członkowskich;

2.2.3 **sugeruje** spotkania przedstawicieli europejskich stowarzyszeń regionalnych i lokalnych, urzędników wybieranych szczebla regionalnego i lokalnego, ekspertów w dziedzinie administracji oraz naukowców z UE i z państw Bałkanów Zachodnich, w ramach których wyniki wymiany doświadczeń zostałyby wykorzystane do konkretnych działań na rzecz zwiększenia zdolności oraz **odsyła** do stworzonego we wrześniu 2005 r. przez Radę Europy <sup>(6)</sup> podręcznika demokracji lokalnej (Toolkit of Local Government Capacity-Building Programmes), jak również do „Praktycznego podręcznika współpracy transgranicznej”, opracowanego przez Stowarzyszenie Europejskich Regionów Przygranicznych i opublikowanego przez Komisję Europejską w dziewięciu językach;

2.2.4 **wzywa** Biuro Wymiany Informacji o Pomocy Technicznej (TAIEX), które rozpoczęło działalność w regionie w 2004 r., aby nie kierowało swoich propozycji jedynie do administracji centralnej czy stowarzyszeń gospodarczych, lecz by objęło swym działaniem szczególnie regiony, władze lokalne i ich stowarzyszenia przedstawicielskie;

2.2.5 **podkreśla** odpowiedzialność regionów i władz lokalnych w państwach Bałkanów Zachodnich w kwestii powrotu osób wysiedlonych i ich rozlokowania, edukacji, zatrudnienia oraz integracji; w związku z tym **uważa**, że konieczna jest wzmożona współpraca międzyregionalna i wykorzystanie doświadczeń innych państw, regionów oraz władz lokalnych;

<sup>(5)</sup> Chodzi tu o delegowanie ekspertów w dziedzinie administracji państwowej, regionalnej czy lokalnej, którzy przekazują swoje doświadczenia na konkretnych stanowiskach w ramach administracji państw Bałkanów Zachodnich. System ten bardzo dobrze sprawdził się podczas przygotowań do członkostwa w UE przed 2004 r.

<sup>(6)</sup> Dyrektoriat ds. współpracy na rzecz demokracji lokalnej i regionalnej

2.2.6 **uznaje**, że przewidywane wprowadzenie trybu lokalnego ruchu granicznego na zewnętrznych granicach lądowych państw członkowskich **rokuje pomyslnie** (COM 2005/56 z 23 lutego 2005 r.) oraz **zaleca** ustanowienie odpowiednich regulacji między państwami bałkańskimi <sup>(7)</sup> z uwzględnieniem Rady Europy <sup>(8)</sup>;

2.2.7 **proponuje Komisji** wykorzystanie doświadczeń członków Komitetu Regionów oraz krajowych i europejskich stowarzyszeń regionów i władz lokalnych do wspierania systemów partnerstwa regionów, gmin i miast;

2.2.8 we współpracy transgranicznej **dostrzega** nowoczesny instrument ochrony mniejszości i odsyła do art. 117 Konwencji ramowej o ochronie mniejszości narodowych.

## 2.3 Gospodarka i zatrudnienie

2.3.1 **popiera fakt**, że instytucje europejskie, przeprowadzając reformy gospodarcze, zwracają szczególną uwagę na zwalczanie bezrobocia, wykluczenia społecznego i dyskryminacji oraz na propagowanie dialogu społecznego, gdyż jednocześnie z przeprowadzaniem reform politycznych należy rozwiązywać problemy gospodarcze i społeczne (słabość gospodarki narodowej, wysokie bezrobocie, niedostateczna spójność społeczna);

2.3.2 w związku z tym **uznaje za niezbędne** wypracowanie i wdrożenie rozwiązań gospodarczych i zatrudnieniowych w państwach Bałkanów Zachodnich przy udziale regionów i władz lokalnych, które to rozwiązania miałyby na celu trwałe ożywienie gospodarcze oraz stworzenie miejsc pracy na miejscu, jak i stworzenie transgranicznych powiązań;

2.3.3 **zaleca** — w ramach kompetencji władz regionalnych i lokalnych oraz w oparciu o pozytywne przedsięwzięcia zrealizowane już w regionie — dalszy rozwój lub zorganizowanie — tam gdzie ich jeszcze nie ma — ośrodków doradczych, obejmujących przekazywanie podstawowej wiedzy o przedsiębiorstwach i przedsiębiorczości oraz rozwijanie ducha przedsiębiorczości, w szczególności u młodzieży (SEC 2006/283) celem rozbudowania trwałych struktur małych i średnich przedsiębiorstw, które mają duży wpływ na zatrudnienie;

2.3.4 **zachęca** do wspierania władz regionalnych w usprawnianiu komunikacji elektronicznej oraz dostępu elektronicznego do informacji istotnych dla gospodarki (doradztwo, składanie wniosków, informacje prawne i podatkowe) i tym samym przyczyniania się do tworzenia regionalnej i lokalnej struktury gospodarczej;

<sup>(7)</sup> Ważnym punktem wyjścia dla dyskusji są „Zalecenia w zakresie bezpieczeństwa i współpracy transgranicznej na przyszłych granicach zewnętrznych przy uwzględnieniu układu z Schengen” Stowarzyszenia Europejskich Regionów Przygranicznych.

<sup>(8)</sup> Deklaracja polityczna Chisinau komisji ministerialnej Rady Europy z dnia 6 listopada 2003 r. wzywa do zawarcia „umów regionalnych” w wielu obszarach. Negocjacje są bardzo udane i zgodne z założeniami UE.

2.3.5 **proponuje** dalszy rozwój systemów informacyjnych oraz systemów wspierania przedsiębiorstw na poziomie regionalnym i lokalnym; **zachęca**, aby zapobiegać problemowi drenażu mózgowi oferując perspektywy na przyszłość — tworząc regionalne platformy na rzecz badań i rozwoju oraz edukacji i kształcenia zawodowego.

#### 2.4 Kształcenie i kultura

2.4.1 **opowiada się za** bazowaniem na doświadczeniach związanych z programem „TEMPUS”, który w okresie 2001-2005 dysponował budżetem na działalność na rzecz Bałkanów Zachodnich w wysokości 83 mln euro i w ramach którego każdego roku do 250 studentów oraz ponad 1000 pracowników dydaktycznych miało możliwość odbycia studiów i szkoleń za granicą, jak również za dalszym zwiększeniem możliwości udziału w programie „Młodzież” także na obszarach wiejskich;

2.4.2 **zaleca**, by w ramach Erasmus Mundus Komisja stworzyła specjalne stypendium (ang. „window”), które umożliwiłoby studentom z tego regionu uczęszczanie na europejskie studia magisterskie — zwłaszcza na te, które przewidują zajęcia w grupach międzynarodowych i okresy stażu — ze względu na to, że podejście takie sprzyja wzajemnemu zrozumieniu kulturowemu i rozwojowi stosunków gospodarczych;

2.4.3 **jest zdania**, że ważny jest fakt, iż uczenie się to proces dwukierunkowy. Nie tylko obywatele państw Bałkanów Zachodnich powinni korzystać z możliwości studiowania w państwach UE, ale powinno się także zachęcać obywateli UE do studiowania w państwach Bałkanów Zachodnich;

2.4.4 **uważa za konieczne** wprowadzenie zapowiedzianych ułatwień dla studentów i pracowników dydaktycznych w zakresie możliwości pobytu w państwach członkowskich, tak aby roztoczyć przed młodym pokoleniem perspektywę europejskie; **zwraca uwagę na** zaplanowane ułatwienia wizowe, przede wszystkim dla studentów;

2.4.5 **wzywa** Komisję, aby w przypadku konserwacji lub odtwarzania zabytków lub miejsc stanowiących część dziedzictwa kulturowego władze regionalne i lokalne były włączane w proces tworzenia koncepcji, planowania i wykonania;

2.4.6 **wskazuje na** potencjał turystyki kulturowej w tym regionie jako narzędzia rozwoju gospodarczego i wspiera w związku z tym wysiłki podejmowane na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i architektonicznego również na obszarach wiejskich;

2.4.7 **podkreśla** istotną rolę współpracy w dziedzinie sztuki i kultury dla długofalowej stabilizacji i włączenia państw Bałkanów Zachodnich do unijnych projektów współpracy w dziedzinie kultury i sztuki;

2.4.8 **pragnie zachęcić** do przemyślenia kwestii otwarcia portalu e-Bałkany, który służyłby przede wszystkim młodzieży jako dodatkowa platforma dialogu i współpracy. Poza celami edukacyjnymi portal taki może krzewić bezpośrednią wymianę społeczną i kulturalną.

#### 2.5 Różne dziedziny polityki

2.5.1 **przypomina** lokalnym i regionalnym władzom lokalnym o ich odpowiedzialności przy wydawaniu zezwoleń odnoszących się do najważniejszych celów turystycznych, mając na uwadze również zrównoważonego rozwoju turystyki wysokiej jakości i bliskiej przyrody;

2.5.2 **wzywa** Komisję, aby przy stosowaniu Instrumentu pomocy przedakcesyjnej (IPA), zastępującego istniejące rozporządzenia przedakcesyjne i rozporządzenia w sprawie CARDS<sup>(9)</sup>, wzięto pod uwagę ocenę programu CARDS, w której wyraźnie wymaga się większej decentralizacji planowania programu i zarządzania nim. Regionalny wymiar programu CARDS jest dość niewielki, jego strategiczne przywództwo pozostawia wiele do życzenia, jest również określany jako nieprzystępny przez partnerów lokalnych. Te krytyczne opinie należy uwzględnić w dalszych pracach nad rozwojem Bałkanów Zachodnich;

2.5.3 **wzywa** kraje Bałkanów Zachodnich do uwzględnienia w swych reformach celów lizbońskich w świetle aktualizacji dokonanych przez Radę Europejską w dniach 23 i 24 marca 2006 r. oraz do włączenia poziomu regionalnego i lokalnego w założenia i realizację owych reform, a także sugeruje opracowanie obszernych planów strategii rozwoju regionalnego;

2.5.4 **proponuje, aby** władze odpowiedzialne w państwie za kwestie ochrony środowiska naturalnego (często są to władze regionalne i lokalne) były włączane w najważniejsze obszary działalności Europejskiej Agencji Ochrony Środowiska, która od 2006 r. będzie wspierać programy robocze tych krajów poprzez wybrane struktury wspólnotowe w ramach programów Phare i CARDS 2005.

#### 2.6 Informacja i komunikacja

2.6.1 **zwraca uwagę** na konieczność uwzględniania zdolności absorpcyjnej UE przez cały czas trwania negocjacji, **podkreślając**, że nie chodzi w tym wypadku o nowe kryterium przyjmowania, a także na konieczność **ocenia** postępów według przejrzystych kryteriów, nie zaś szacunków politycznych, oraz **wzywa** do tego, aby rzetelnie podchodzono do oczekiwań ludności państw członkowskich UE i europejskich krajów partnerskich;

2.6.2 **wzywa** państwa członkowskie oraz instytucje europejskie do informowania obywateli o negocjacjach w drodze komunikacji intensywniejszej niż miało to miejsce w wypadku Rumunii i Bułgarii (gdzie informacje te zostały zdominowane przez dyskusję w Konwencji wokół konstytucji) oraz aby włączyły regiony i władze lokalne (poprzez Komitet Regionów) w założenia i realizację koncepcji i środków informacyjnych, gdyż owe władze są najbliższe obywateli oraz mają dostęp do mediów lokalnych i regionalnych;

2.6.3 **zwraca uwagę** na konieczność wzmożonego informowania obywateli przez instytucje wspólnotowe i państwa Bałkanów Zachodnich o celach, problematyce i wymaganiach dla obu stron w związku z procesem integracji, tak aby zapobiec sytuacji, w której proces integracji byłby postrzegany jako coś narzuconego „z zewnątrz” bądź „z góry” oraz ponownie **zwraca uwagę** na istotną rolę regionów i władz lokalnych w przypadku wszelkich środków komunikacji;

(9) CARDS — Wspólnotowy Program Odbudowy i Rozwoju

2.6.4 **opowiada się** za włączeniem Bałkanów Zachodnich do dialogu społeczeństwa obywatelskiego, który musi być prowadzony za pośrednictwem wolnych, niezależnych i profesjonalnych mediów; **proponuje** jak najszybsze dopuszczenie państw Bałkanów Zachodnich do wspólnotowego programu działań mającego na celu wspieranie organizacji propagujących aktywne obywatelstwo unijne (zaangażowanie obywateli).

## 2.7 Albania

2.7.1 **popiera** propozycję Komisji dotyczącą tego, aby albański plan działań na rzecz zapobiegania i zwalczania korupcji nie ograniczał się jedynie do administracji na poziomie państwa, lecz objął również poziom regionalny i lokalny (COM 2005/1421 s. 18);

2.7.2 **proponuje wzmocnienie** współpracy międzyregionalnej i transgranicznej z sąsiednimi regionami należącymi do państw UE;

2.7.3 **popiera** Parlament Europejski w jego wezwaniach do wzmożonej walki z korupcją, zagwarantowania wolności mediów oraz prawa wyborczego odpowiadającego standardom europejskim.

## 2.8 Bośnia i Hercegowina

2.8.1 **z zadowoleniem przyjmuje** fakt, iż Bośnia i Hercegowina na poziomie regionalnym dysponuje organami o szczególnych kompetencjach, odgrywającymi ważną rolę w rozwiązywaniu problemów na tle etnicznym; **zwraca uwagę** na okoliczność, że w tym silnie zregionalizowanym państwie ze względu na niewystarczającą tradycję polityczną, względnie kulturę decentralizacji, należy poprawić również finansową skuteczność i wydajność struktur;

2.8.2 **uznaje za niezbędną** zmianę konstytucji mającą na celu usprawnienie instytucji państwowych i **oczekuje**, że będą spełnione warunki właściwego przeprowadzenia wyborów planowanych na październik 2006 r.;

2.8.3 **zwraca uwagę** na doświadczenia i umiejętności urzędników wybieranych na szczeblu regionalnym w państwach federalnych (takich jak Belgia) związane z poprawą ram prawnych oraz przebiegiem relacji między krajem i tworzącymi go podmiotami (republiki i kantony) i **jest przekonany** o konieczności zastosowania innowacyjnych rozwiązań;

2.8.4 **z zadowoleniem przyjmuje** rozszerzenie regularnego dialogu w kwestiach gospodarczo-politycznych na Bośnię i Hercegowinę;

2.8.5 **z zadowoleniem przyjmuje** rozszerzenie regularnego dialogu w kwestiach gospodarczo-politycznych na Bośnię i Hercegowinę; wzywa do wspierania integracji uchodźców i wypędzonych w strukturę miast i gmin (patrz umowa o readmisji z 31 stycznia 2005 r., zawarta pomiędzy Chorwacją, Bośnią i Hercegowiną oraz Serbią i Czarnogorą).

## 2.9 Serbia

2.9.1 **wyraża ubolewanie**, że przy uchwalaniu nowej konstytucji Serbii nie wykorzystano okazji do wzmocnienia procesu decentralizacji i **jest zdania**, że dalsze wzmocnienie owej autonomii spowodowałoby również wzmocnienie spójności całego państwa;

2.9.2 **podkreśla** znaczenie wieloetnicznego charakteru autonomicznego regionu Wojwodina i **przyjmuje z zadowoleniem** panującego tam ducha wzajemnego zaufania i tolerancji, a także podejście polegające na zaangażowaniu różnych grup narodowościowych w podejmowanie decyzji politycznych;

2.9.3 **przyjmuje z zadowoleniem** liczne działania autonomicznego regionu Wojwodina na rzecz transgranicznej współpracy regionalnej i międzyregionalnej zgodnie z procesem integracji europejskiej i w związku z tym **opowiada się** za większym udziałem władz regionalnych i lokalnych w dalszych negocjacjach USS;

2.9.4 stanowczo **zaleca** reformę samorządu lokalnego mającą na celu wzmocnienie instytucji politycznych i administracji szczebla lokalnego oraz wyposażenie ich w niezbędne środki, ponieważ działania takie oraz wzmocnienie szczebla regionalnego odzwierciedla zasady pomocniczości, bliskości i partnerstwa, a także pozwala odciążyć szczebel krajowy;

2.9.5 **oczekuje**, że Serbia podpisze tak szybko jak to będzie możliwe Europejską konwencję ramową o współpracy transgranicznej oraz ratyfikuje Europejską kartę samorządu lokalnego;

2.9.6 **zachęca** władze Serbii do stworzenia warunków pozwalających na kontynuowanie negocjacji w sprawie zawarcia Układu o stabilizacji i współpracy (SAA) poprzez współpracę z Międzynarodowym Trybunałem Karnym ds. Byłej Jugosławii w Hadze.

## 2.10 Kosowo

2.10.1 za punkt wyjścia na drodze do trwałego pojednania **uważa** rozwiązanie kwestii statusu Kosowa w perspektywie europejskiej oraz trwałe rozwiązanie kwestii praw obywateli różnych narodowości; **oczekuje** rozwiązania rozmów bezpośrednich<sup>(10)</sup> prowadzonych w Wiedniu pod egidą Narodów Zjednoczonych do końca roku 2006;

2.10.2 **oczekuje** zapewnienia skutecznej realizacji na poziomie lokalnym postanowień konstytucji dotyczących skutecznego modelu decentralizacji gwarantującego w sposób trwały prawa mniejszości i grup ludności oraz usprawnienia daleko niedoskonałej praworządności i pewności prawa, jak również lepszej reprezentacji politycznej mniejszości i lepszej ochrony ich praw (języki mniejszości);

2.10.3 **nalega na polepszenie** stosunków z kosowskimi Serbami i Albańczykami, włączenie wszystkich grup w życie demokratyczne i administracyjne oraz zapewnienie ochrony mniejszości;

2.10.4 **uważa za konieczne** wzmocnienie zdolności administracyjnych na poziomie gminy, przede wszystkim pod względem założeń strategii rozwoju gospodarczego oraz walki z przestępczością zorganizowaną i przestępstwami finansowymi (COM 2005/561, str. 33);

2.10.5 za szczególnie **istotną uważa** poprawę publicznej oferty usługowej dla wszystkich gmin, tak aby zapobiec powstawaniu, względnie umacnianiu „struktur równoległych”.

<sup>(10)</sup> Podstawą rozmów są wytyczne grupy kontaktowej składającej się z USA, Wielkiej Brytanii, Niemiec, Francji, Włoch i Federacji Rosyjskiej.

## 2.11 Czarnogóra

2.11.1 **oczekuje**, że wyniki referendum z 21 maja 2006 r. zostaną uznane i wcielone w życie przez wszystkie strony; **wzywa wszystkie** zainteresowane strony do konstruktywnego dialogu dotyczącego koegzystencji;

2.11.2 **przyjmuje z zadowoleniem** fakt, że referendum dotyczące niepodległości Czarnogóry, które odbyło się 21 maja 2006 r., zostało przeprowadzone zgodnie ze standardami międzynarodowymi i europejskimi, w sposób demokratyczny, przejrzysty i prawidłowy, co zostało również potwierdzone bez zastrzeżeń przez przedstawicieli Komitetu Regionów, którzy po raz pierwszy wystąpili w charakterze obserwatorów referendum;

2.11.3 **przyjmuje z zadowoleniem** fakt, że ludność Czarnogóry wykazała swoją odpowiedzialność i dojrzałość demokratyczną poprzez niezwykle wysoką frekwencję w referendum — 86,5 %. Wynik jest dowodem wysokiego poparcia;

2.11.4 w wyniku 55,5 % za niepodległością **dostrzega** zadanie dla zwolenników i przeciwników niepodległości — powinni oni ściśle współpracować przy wcieleniu w życie idei niepodległości. Współpraca jest konieczna zarówno między zwolennikami a przeciwnikami, jak i między Serbią a Czarnogórą;

2.11.5 **zaleca** wszystkim zainteresowanym stronom zaniechanie niezależnej polityki w procesie niepodległościowym i podjęcie wszystkich kroków do uzyskania wspólnego porozumienia;

2.11.6 **oczekuje**, że nowe państwo Czarnogóra podpisze i ratyfikuje najszybciej, jak to możliwe, Europejską konwencję ramową o współpracy transgranicznej, Europejską kartę o językach regionalnych i językach mniejszości, Europejską kartę samorządu lokalnego i Konwencję ramową w sprawie ochrony mniejszości narodowych;

2.11.7 **zaleca** władzom Czarnogóry, aby niezwłocznie wraz z Serbią opracowały modele współpracy transgranicznej na wspólnej granicy (Sandschak) i dążyły do podobnych porozumień z innymi krajami sąsiadującymi — Bośnią i Hercegowiną, Albanią i autonomicznym regionem Kosowo;

2.11.8 **wzywa** instytucje UE do wspierania nowego państwa na jego drodze do pokojowego podziału i niepodległości.

## 2.12 Była Jugosłowiańska Republika Macedonii

2.12.1 **z zadowoleniem przyjmuje** przyznanie statusu państwa kandydującego Byłej Jugosłowiańskiej Republice Macedonii w uznaniu postępów w realizowaniu porozumienia

z Ohrid; **naciska** jednak na pełne wdrożenie porozumienia ramowego z Ohrid ze wsparciem wspólnoty międzynarodowej jako podstawą dla poprawy stabilności;

2.12.2 **oczekuje**, że w następstwie aktów przemocy, jakie towarzyszyły ostatnim wyborom parlamentarnym, wszystkie siły polityczne stworzą warunki niezbędne do tego, aby w przyszłości demokratyczne wybory odbywały się bez przemocy i w zgodzie z europejskimi standardami;

2.12.3 **opowiada się** za dalszym wzmocnieniem samorządu lokalnego i jego finansowania, gdyż przyczyniło się to do wzrostu zaufania między poszczególnymi grupami etnicznymi;

2.12.4 za niezbędne i **pilne uznaje** zwiększenie możliwości administracyjnych, gdyż są one punktem wyjścia do decentralizacji systemu poboru podatków i upoważnień w sprawie opłat (źródło finansowania dla jednostek lokalnych); **podziela** zapytania Komisji, że przyznane jednostkom lokalnym źródła finansowania są niewystarczające do współfinansowania przyszłych programów i projektów w ramach funduszu strukturalnego i funduszu spójności oraz do sprawowania swoich kompetencji w zakresie ochrony środowiska naturalnego (SEK 2005/1425, s. 140) oraz sugeruje, aby ochrona środowiska pojawiała się w wyraźniejszy sposób jako kwestia przekrojowa również w innych dziedzinach polityki będących w gestii władz lokalnych, takich jak planowanie przestrzenne;

2.12.5 **popiera** propozycję Komisji, aby wyraźniej zaznaczono rozdział między państwem a jego podmiotami (SEK 2005/1425, s. 140) oraz **uznaje** za nieodzowną regularną i ustrukturyzowaną współpracę między władzami na szczeblu państwowym i lokalnym (SEK 2005/1425, s. 120);

2.12.6 **uważa za konieczne** przeprowadzanie kontroli finansowej połączonej z kontrolami wewnętrznymi, będącej warunkiem prawidłowego funkcjonowania administracji, rozbudowanie zdolności, tak aby zapobiec nadużyciom funduszy publicznych; jak również konsekwentne zastosowanie środków mających na celu ukrócenie korupcji na poziomie lokalnym;

2.12.7 **wzywa** do ustanowienia środków wzmocnienia obszarów wiejskich, jak również gospodarki i rolnictwa (np. założenie filii banków na obszarach wiejskich, dzierżawa i sprzedaż rolnikom gruntów rolnych będących własnością państwową) w celu wykorzystania istniejącego potencjału samodzielnego gospodarowania;

2.12.8 **ma nadzieję**, że kwestia nazwy, negocjowana obecnie pod opieką ONZ wkrótce doczeka się ostatecznego i zadowalającego każdą ze stron rozwiązania.

Bruksela, 11 października 2006 r.

Przewodniczący  
Komitetu Regionów  
Michel DELEBARRE